

Havsörnen i Västerbottens län 2018, 2019 och 2020

Jan-Erik Wallin

Havsörnen i Västerbotten

Det har gått 30 år sedan havsörnen etablerade sig som årlig häckfågel i Västerbottens kustregion. Under några årtionden, under -60, -70 och -80 talen var havsörnen, på grund av miljögifternas påverkan på reproduktionen, endast spåratisk häckfågel i Västerbotten. Idag kan vi glädjas att havsörnen är tillbaka. Antalet kända revir har stadigt ökat sedan början av 1990-talet och idag (2020) har antalet kända havsörnsrevir stigit till 44. De kustnära områdena börjar vara upptagna av havsörn, så nya revir etableras västerut. 2020 hade vi 7 kända revir väster om E4'n.

Häckningsresultat 2018, 2019 och 2020

Häckningsresultatet presenteras i tabell 1 samt i figurerna 1 och 2.

Sedan senaste redovisningen 2017 har antalet kända revir ökat från 36 till 44 stycken. Nya revir har hittats både vid kusten och i inlandet. 2018 kännetecknas som ett dåligt år. Antalet lyckade häckningar var lågt så även antalet ungar. 2019 och 2020 var år med klart bättre häckningsresultat. 2020 blev hela 42 ungar flygga, högsta antalet hittills.

Kommun	Kända revir 2020	Häckningar 2018	Antal ungar år 2018	Häckningar 2019	Antal ungar år 2019	Häckningar 2020	Antal ungar år 2020
Nordmaling	6	6 (2)	5	4 (1)	4	6(1)	7
Umeå	17	11 (6)	7	10 (1)	13	12(3)	16
Robertsfors	7	6 (4)	4	6 (3)	4	7(2)	6
Skellefteå	12	8 (2)	6	8 (1)	8	8	12
Malå	1			1	1	1	1
Storuman	1			1	1	i.u.	i.u.
Summa	44	31	22	30	31	34	42

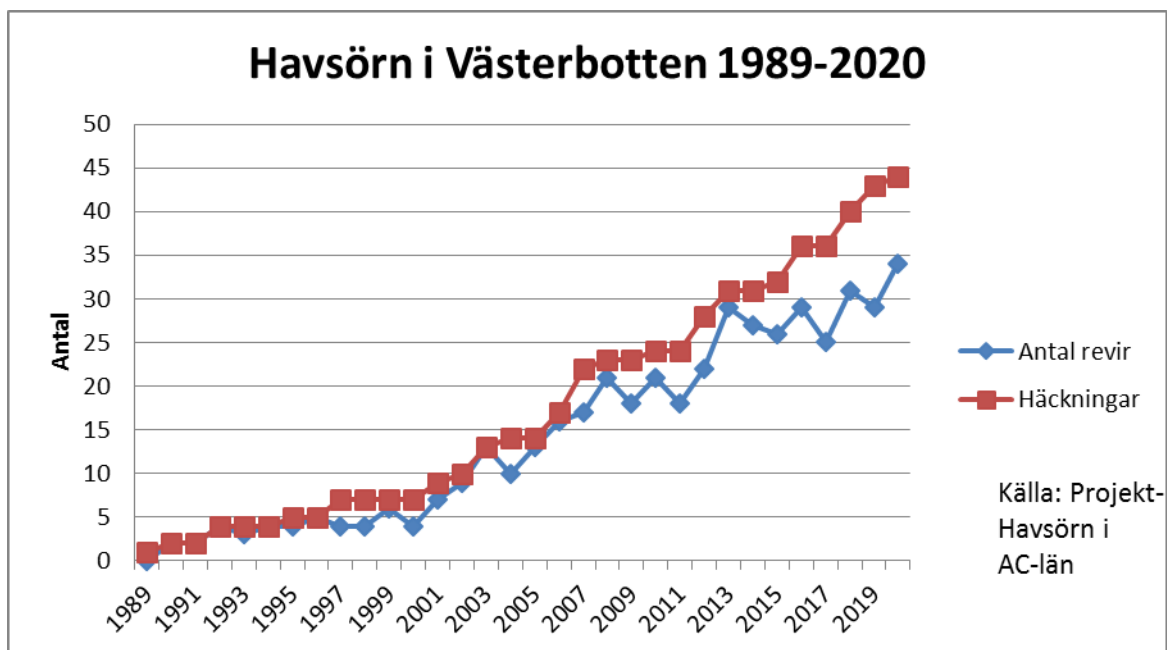
Tabell 1: Häckningsresultat, presenterat för kustkommunerna. Antalet misslyckade häckningar inom parentes (ingår i antalet häckningar).

Samarbete med Skogsstyrelsen

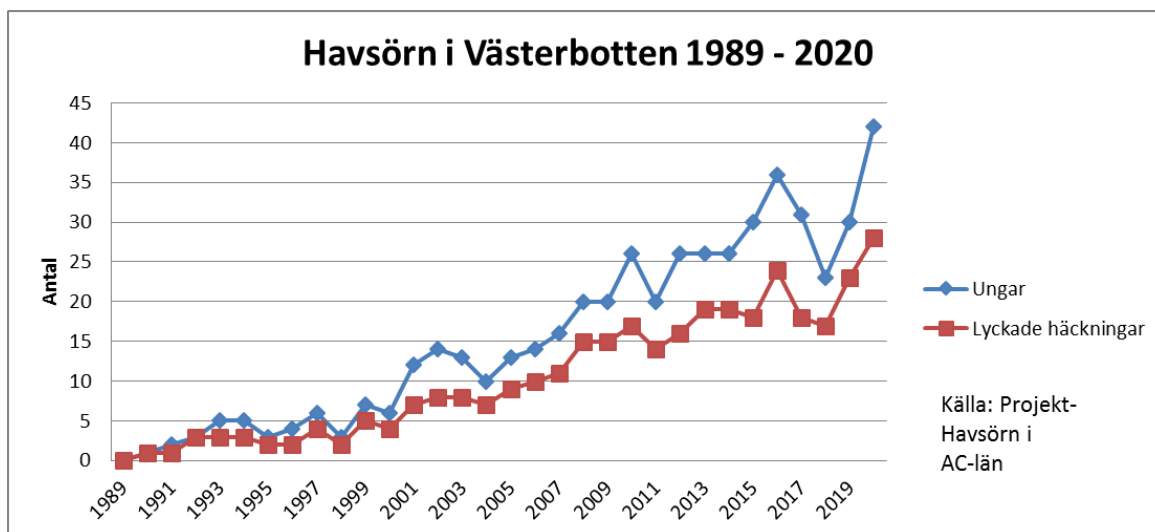
Under ett flertal år har havsörnsprojektet i Västerbotten samarbetat med Skogsstyrelsen. Havsörnsgruppen får kännedom om avverkningar, skogsbilvägar mm. som berör havsörnsreviren (inom 500 m från boet). Vi har möjlighet att föreslå åtgärder såsom biotopskydd, skyddszon vid boplatser eller att den skogliga åtgärden endast får utföras utanför häckningstid (1/9- 31/1). Årligen behandlas ca 30 ärenden och har bidragit till ett flertal biotopskydd och skyddszoner. Tillsammans med markägaren och handläggare från Skogsstyrelsen görs besök på avverkningsområden.

Projekt havsörn i framtiden

Från och med 2017 har projektet flyttats till Naturhistoriska riksmuseet (från Naturskyddsföreningen). Som projektledare fungerar Peter Hellström. Projektets inriktning är idag fokuserad på miljöövervakning. Vinterutfodring av havsörn har avslutats i Västerbotten. Utöver ringmärkning kommer havsörnsgruppen i Västerbotten följa havsörnsbeståndets utveckling (inventering av boplatser och kontroll av häckningsresultat). Arbetet med att skydda kända boplatser kommer att prioriteras.

Figur 1: Antal kända revir och antal påbörjade häckningar 1989-2020

Figur 2: Antal lyckade häckningar och antal ungar, 1989-2020

Gamla havsörnar

Västerbottens äldsta havsörn (med känd häckningslokal), 28 år gammal (29K).

B045 (X5170) en hane, ringmärktes som bounge i Hälsingland 1992. Sedan 1997 har B045 häckat i Västerbotten. Häckningsreviret (Umeå) har varit detsamma hela tiden. Paret fick ut en unge 2020. Totalt har det blivit 27 ungar under årens lopp (t.o.m 2020). B045 kunde avläsas (ringfärger) i reviret 20 maj 2020 (bild 1).

Bild 1: Havsörn B045 fotograferad i samband med kontroll av bo, 20 maj 2020. Foto Jan-Erik Wallin

Havsörnen E9722, som ringmärktes som bounce på Replot, Vasa, Finland den 2 juni 1987, observerades första gången i Västerbotten (Holmön) 20 nov 1994 samt 7 januari 1995 (bild 2). 22 år senare kunde Göran Bylund fotografera E9722 i Ostnäs, Umeå (20 mars 2017, bild 3 och 4). Havsörnen var då 29 år, 9 månader, 18 dagar gammal (näst äldsta havsörnen som har ringmärkts i Finland). Vad har havsörnen E9722 gjort under dessa dryga 29 åren? Den 12 december 1987 observerades den i Kalmar. I mars 1992 besökte den en utfodringsplats i Korsholm, Vasa. Följande observationer av havsörnen var på Holmön november 1994 och januari 1995. Efter detta finns det bara observationer från Korsholm, Vasa, april 1996, mars 2004 och mars 2009. Den 20 mars 2017 dyker den upp i Ostnäs. Den stora frågan är att var häckar E9722? Observationerna visar att den kan häcka eller har häckat på Holmön på Svenska sidan eller någonstans i Vasa skärgård på den Finska sidan.

Bild 2: Havsörn E9722 Holmön, Umeå 7 januari 1995. Foto Lars Berglund

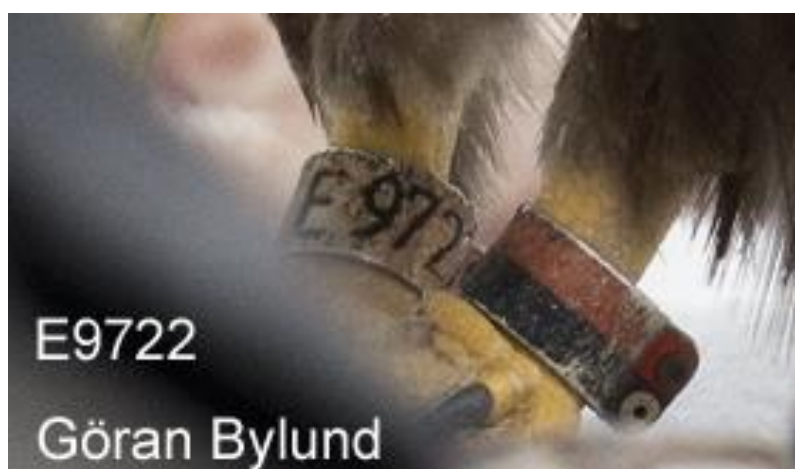

Bild 3: Havsörn E9722 Ostrnäs, Umeå 20 mars 2017.
Ringmärkt Replot Vasa 2 juni 1987. Foto Göran Bylund

Bild 4: Havsörn E9722 Osnäs, Umeå 20 mars 2017. Foto Göran Bylund

Ekonomiskt stöd för inventering av havsörn har erhållits från Länsstyrelsen i Västerbottens län samt från Naturhistoriska Riksmuseet. Ringmärkaren Bjarne Modigh har betalats av Svenska Naturskyddsföreningen/Naturvårdsverket.

Utöver författaren har följande personer arbetat aktivt i havsörns-projektet: Erik Andersson, Stefan Delin, Christer Hedegård, Per Hansson, Peter Hellström, Lars-Gunnar Eriksson, Ingvar Lindblom, Torbjörn Ros, Allan Karlsson, Bjarne Modigh (ringmärkning), Per-Olof Nilsson, Roger Viklund, Bengt Östling, Christer Olsson, Bo Strandgren och Hugo Mikaelsson.

Jan-Erik Wallin Sågställarvägen 2A 90742 Umeå 070/661 51 01